

CENA BRONISLAVY MÜLLEROVÉ

Program pro Českou republiku a Slovenskou republiku

20. ročník vyhlašuje Vzdělávací nadace Jana Husa ve spolupráci se Společností Ferdinanda Peroutky, z.s.

Smysl programu

Soutěž připomíná zásluhy žen a mužů – málo známých, a dnes už téměř bezejmenných, kteří se podíleli na tvorbě, technické produkci, reprodukci a distribuci nepovolených tiskovin (tzv. samizdatu) v době nesvobody v letech 1948–1989. Je určena pro studenty středních škol, kteří prokážou svou literární prací libovolného žánru schopnost samostatného přemýšlení o svobodě slova a odpovědnosti ve veřejném životě.

Komu je program určen

Soutěž je určena pro studenty středních škol.

Příhláška do soutěže

Příhláška obsahuje základní údaje vyplněné do webového formuláře. A jako přílohu (v jednom souboru PDF, v celkovém rozsahu do 10 normostran) **literární práci**.

Student si může vybrat z následujících zadání a je povinen u své přihlášky/práce uvést konkrétní vypsané téma, ke kterému se jeho práce vztahuje.

Témata vypsaná Vzdělávací nadací Jana Husa (VNJH)

1) **Úvaha** nebo **esej** na téma svobody slova výslovně se vztahující k následujícímu textu. K textu nepřistupujte jako ke sledu tvrzení, se kterými někdy souhlasíte, jindy ne. Snažte se ho číst z perspektivy autora a předpokládejte, že jde o smysluplný, vnitřně jednotný celek.

Svoboda a demokratičnost / Demokracie a svoboda

Nikolaj A. Berďajev napsal: „Zkušenost ruské revoluce potvrdila mou dávnou myšlenku o tom, že svoboda není demokratická, ale aristokratická.“ [...] Rozumím tomu tak, že demokratičnost se především orientuje na mírnění, překonávání a perspektivně až odstraňování rozdílů mezi lidmi (pochopitelně zejména tam, kde zdrojem rozdílů je sama současná společnost, ale nikdy bez zřetele na rozdíly dané historicky a dokonce ani dané „přírodou“). Konkrétně to znamená (má znamenat) překonávání rozdílů pozvedáním těch slabších a „nižších“ na úroveň aspoň průměru, perspektivně však i těch silnějších a „vyšších“. Důraz na svobodu se však soustřeďuje především na svobodu jednotlivce dosahovat stále vyšších a vyšších úrovní a met, tedy na svobodu stávat se lepším až nejlepším – hlavně ve srovnání s průměrem. Svoboda dovoluje každému jednotlivci aspoň v něčem vynikat nad průměr; uskutečněná, „realizovaná“ svoboda znamená proto jakési unikání většiny, vynikání nad ostatní, nechávání ostatních za sebou. To vůbec neznamená, že se svoboda dostává do rozporu s demokratičností, ale obojí není ani v nějaké samozřejmé shodě,

zvláště když si dost přesně neuvědomíme a nevymežíme, co vlastně takovou „svobodou“ a co takovým „demokratismem“ a „demokracií“ myslíme (máme myslet).
(Ladislav Hejránek, deníkový záznam, 14. 8. 2010)

2) Svoboda odpovědnosti, odpovědnost svobody

Strukturovaný esej o vizi společenství, v němž žijí (obec, stát, jiné společenství). Vyplývá pro mě nějaká odpovědnost za její správu, fungování, budoucnost? Pokud ano, jaká? Čím je dána její existence, jakou mám představu o jejím naplňování? Anebo povinnost a odpovědnost vůči celku neexistuje? Jaké je zdůvodnění/oprávnění takového postoje?

3) Homo est creatura indeterminata, quae in infinito infinite seipsam agens

(Johann Amos Comenius, *Consultatio*):

Esej inspirovaný světem kolem nás. *Kdo, nebo co rozhoduje o mém (svobodném) životě? Co ovlivňuje „bytí ve svobodě“? aneb Čím přispívám a přispěju ke svobodě své existence?*

Témata vypsaná Společností Ferdinanda Peroutky (SFF)

1) O čem by se mělo psát v mém kraji

Esej o regionech mimo velká města: vyberte si téma z vašeho kraje, které se netýká žádného velkého města a o kterém se podle vašeho názoru nepíše. Může to být příběh málo známého, ale pozoruhodného člověka nebo pozapomenutého zajímavého místa; možná si ve vašem kraji všimnete i nějakého rozšířeného jevu. Proč by se podle vás o něm mělo psát? A proč se podle vás o něm nepíše? Věnujte se oběma těmto otázkám.)

Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

2) Svoboda projevu, nebo nepřátelská propaganda?

Esej na složité téma ve složitém čase: v době války na Ukrajině se oživilo téma, jež státy v Evropě neřešily od dob druhé světové války – může a má stát bránit v šíření propagandy agresora? Pokud ano, jak by to měl dělat a jak má odlišit propagandu od jiných názorů? Pokud ne, má ignorovat manipulativní informace, používané jako zvláštní druh nepřátelské zbraně, nebo jim má přece jen čelit – a jak? Promyslete úskalí každé možnosti, podívejte se, jak podobnému problému čelily státy v minulosti nebo jak jim čelí jinde mimo Evropu, a podpořte svůj názor argumenty. Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

3) Slabý hlas demokracie

Esej či životopisná sonda napojená na konkrétní dílo a osud novináře usilujícího o svobodu projevu a zastávajícího demokratické principy i v čase totality nebo jejího nástupu. Prozkoumejte životní období a práci demokratických publicistů či publicistek píšících v letech 1945 až 1948 – vyberte si jednu osobnost, jež vás zaujme. Pokud to bude možné, zkuste v eseji o jejich tehdejší práci přidat něco nového, co ještě nikdo před vámi takto nenapsal. Zamyslete se, zda by jejich texty obstály, kdyby vycházely dnes, a proč. Existuje podle vás i dnes publicista či publicistka upozorňující na témata, která většina přehlíží? Pokud ano, čím to podle vás je, že jejich hlas zůstává osamělý?)

Práci mohou předložit i dva spoluautoři.

Výše ceny

Cena ve výši 10 tis. Kč se uděluje nejvýše osmi soutěžícím, a to bez stanovení pořadí. Spolu se studenty bude oceněn i učitel vedoucí přihlášenou práci poukázkou do knihkupectví v hodnotě 1 tis. Kč.

Výběr oceněných

VNJH i SPF jmenují každá svou nejméně tříčlennou komisi, která navrhne soutěžící k ocenění. O udělení cen na návrhy komisí rozhoduje Správní rada VNJH. Těmto studentovi může být cena udělena jen jednou.

Přihlášení

Soutěž bude vypsána na webových stránkách VNJH i SFP i na sociálních sítích. Přihlášky budou přijímány pouze ve VNJH, která literární práce s tématy vypsány SFP předá SFP k hodnocení.

Inspirace

Prosíme úspěšné žadatele, aby nám občas napsali, kam se dostali, čemu se nyní věnují. Bude to pro nás inspirací.

Časový harmonogram

Vyhlášení soutěže: 1. 7. 2024

Uzávěrka žádostí: 1. 2. 2025

Vyhlášení výsledků: 1. 4. 2025

Slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen delegovanými zástupci VNJH a SFP proběhne v dubnu 2025 v Brně. VNJH a SFP si vyhrazují právo dalšího publikačního využití soutěžních prací; všechny soutěžní práce budou archivovány a vítězné práce budou publikovány na webové stránce VNJH a SFP.

Kontakty

Vzdělávací nadace Jana Husa

Cihlářská 15, 602 00 Brno

Kontaktní osoba: Mgr. Jana Švábová

Telefon: 530 331 240

E-mail: jsvabova@vnjh.cz nebo vnjh@vnjh.cz

Webové stránky: www.vnjh.cz, www.ferdinandperoutka.cz